

Sveriges Tandläkarförbund

Policydokument

eHälsa

TANDLÄKARFÖRBUNDET ANSER

Att användandet av IT-stöd ska bidra till en bättre och säkrare tandvård genom att ge underlag för kvalitetsutveckling och förenkla kommunikation och överföring av information.

Att patientens delaktighet i vården ska kunna öka genom ett för denna uppgift anpassat IT-stöd.

Att sekretessen i tandvården alltid måste upprätthållas och att patientens integritet måste värnas vid användandet av IT-stöd.

Att tandläkarnas etiska riktlinjer samt lagar och förordningar ska följas. IT-utvecklingen får inte ske i strid med dessa.

Att IT-systemen ska ha hög användbarhet, vilket innebär att de är anpassade efter verksamhetens behov. De ska underlätta det dagliga arbetet i tandvården och användarna ska kunna anpassa systemen efter sina verksamhetsbehov.

Att nya IT-stöd som införs i tandvården måste vara användarvänliga, enklare, snabbare, säkrare och mer kostnadseffektiva än de system som de ska ersätta.

Att IT-systemen måste vara driftssäkra, så att patientinformationen är tillgänglig för behandlaren när den behövs.

Att patientinformationen måste presenteras på ett begripligt och strukturerat sätt, så att den är användbar för behandlaren.

Att tandläkarprofessionen ska bidra med sitt kunnande i arbetet med eHälsa på nationell nivå såväl som vid IT-utvecklingen på lokal nivå. Yrkesverksamma tandläkare ska medverka i såväl utveckling som utvärdering av IT-stöd inom tandvården.

Att utbildning om IT-system och eHälsotjänster ska ingå i tandläkarnas grundutbildning och att fortlöpande kompetensutveckling måste ske.

Att tandläkarprofessionen ska delta i arbetet med en gemensam informationsstruktur.

Att sammanhållen journalföring kan bidra till ökad patientsäkerhet och underlätta vården av patienterna. Behörigheten till patientuppgifter måste dock begränsas till det som är nödvändigt för att varje användare ska kunna fullgöra sin behandling.

Att tandläkare ska motiveras till att bidra med data för forskning och kvalitetsutveckling samt till att själva ingå i sådant arbete.

Att informationens rörlighet över Europa ska möjliggöras för att skapa ökad rörlighet för patienterna. Tillgänglighet, riktighet, spårbarhet, sekretess och säkerhet måste emellertid beaktas.

BAKGRUND

IT har kommit att spela en allt större roll i samhället, så även inom tandvården. År 2006 antog regeringen en nationell IT-strategi för vård och omsorg. Huvudtanken i den nationella IT-strategin är en säker och tillgänglig vård och omsorg som håller hög kvalitet och utgår från befolkningens behov. Information om patienters behov och insatser måste kunna följa individen oberoende av vårdgivare. Informationen måste dessutom vara relevant och väldefinierad. En anpassning av regelsystemen har skett utifrån denna utveckling i och med patientdatalagen (2008:355) som infördes 2008, som bland annat öppnade större möjligheter att överföra journaluppgifter mellan olika vårdgivare. Socialstyrelsen har uppdraget att ansvara för att individbaserad patientinformation görs mer enhetlig, uppföljningsbar och tillgänglig. Socialstyrelsen arbetar med detta i projekten Nationell Informationsstruktur och Nationellt fackspråk för vård och omsorg.

På senare år har termen eHälsa börjat användas inom hälso- och sjukvården. eHälsa omfattar all användning av informations- och kommunikationsteknologi inom vård och omsorg. Exempel är elektroniska patientjournaler, elektroniska recept och webbportaler med hälsoinformation riktad till medborgarna.¹

År 2010 reviderades och utvidgades den Nationella IT-strategin för vård och omsorg. Den reviderade strategin kallas *Nationell eHälsa - strategin för tillgänglig och säker information inom vård och omsorg*. Strategins tre huvudsakliga målgrupper är individen, vård- och omsorgspersonalen samt beslutsfattare inom hälso- och sjukvård och socialtjänst.²

Individen ska på ett enkelt sätt ha tillgång till kvalitetssäkrad information om hälsa, vård och omsorg och ska kunna vara delaktig i vården genom interaktiva e-tjänster. Individen ska ha möjlighet att läsa sin journal via Internet, själv boka tider för vårdkontakter och kommunicera med vården via säker e-post.

Vård- och omsorgspersonalen ska ha tillgång till elektroniska beslutsstöd som fungerar väl och som garanterar hög kvalitet och säkerhet. Personalen ska ha tillgång till nödvändig och strukturerad information om patienterna som underlag för beslut om behandlingar. Tjänsten Nationell Patientöversikt är tänkt att möjliggöra säker kommunikation mellan landsting, kommuner och privata vårdgivare.

¹ Regeringskansliet, *Nationell eHälsa i Sverige*, <http://www.regeringen.se/sb/d/15119> (hämtad 2012-03-05).

² *Nationell eHälsa – strategin för tillgänglig och säker information inom vård och omsorg*, 2010, Stockholm: Socialdepartementet, s. 7.

Beslutsfattare ska kunna följa upp verksamheternas kvalitet och säkerhet. De ska få ett aktuellt och heltäckande beslutsunderlag för verksamhetsstyrning, planering och resursfördelning. Med full respekt för individens integritet, ska offentlig och privat forskning ha tillgång till användbar data. Tanken är att journalsystemen ska ha funktioner för automatisk överföring av data till kvalitetsregister i enlighet med patientdatalagen.

eHälsa är aktuellt även i ett internationellt perspektiv eftersom det finns behov av att kunna överföra personuppgifter mellan länder. Svenska medborgare kan exempelvis behöva akut tandvård när de är utomlands eller behöva hämta ut läkemedel som har förskrivits i Sverige. Pilotprojekt pågår på europeisk nivå för att möjliggöra elektronisk överföring av recept och patientuppgifter mellan länder i Europa.³

TANDLÄKARFÖRBUNDETS SYN PÅ eHÄLSA

Sveriges Tandläkarförbund ser positivt på utvecklingen mot en ökad användning av informationsteknologi inom hälso- och sjukvården. Patientsäkerheten kan öka, patienterna kan få större möjligheter till delaktighet i vården och vården av patienten kan underlättas för tandläkarna. Tillgänglighet, riktighet, spårbarhet, sekretess och säkerhet måste dock beaktas i alla lägen.

IT-stöd

När det gäller IT-stöd vill Sveriges Tandläkarförbund framhålla vikten av att IT-stöden underlättar personalens dagliga arbete. IT-stöden måste vara användarvänliga och anpassade efter verksamhetens behov. De måste vara driftssäkra, så att patientinformationen är tillgänglig för behandlaren när den behövs som bäst. IT-stöden måste ha lösningar som är säkra och inte kräver bevakning av användaren. Nya IT-stöd som införs i tandvården måste vara enklare, snabbare och säkrare än de system som de ska ersätta. Det är också viktigt att patientinformationen presenteras på ett begripligt och strukturerat sätt, så att den är användbar för behandlaren.

Tandläkarprofessionen måste och ska vara delaktig i utvecklingen och arbetet med nationell eHälsa på övergripande nivå såväl som vid IT-utvecklingen på lokal nivå. Det är också viktigt att utbildning i IT ges på grundutbildningsnivå och att fortlöpande kompetensutveckling sker för att IT ska kunna utnyttjas på bästa sätt i tandvården.

Sammanhållen journalföring

Sveriges Tandläkarförbund ser stora möjligheter med sammanhållen journalföring. För tandvårdens del är det exempelvis viktigt att få information om läkemedel som en patient tar. Patienten kan glömma bort att informera tandläkaren om allvarliga sjukdomstillstånd som till exempel hjärtklaffsdefekter eller koagulationsstörningar, tillstånd som kan medföra skada eller livshotande situationer om de inte uppmärksammas före tandvårdsbehandling. Omvänt kan tandvården informera övriga hälso- och sjukvården om exempelvis överkänslighet som har framkommit vid tandvårdsbehandlingar.

³ Dir 2011:111, *Förbättrad tillgång till personuppgifter inom och mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten m.m.*, Stockholm: Regeringskansliet, s.7.

Det är dock viktigt att patienterna får information om att uppgifterna kommer att vara tillgängliga för andra vårdgivare och behandlare samt om möjligheterna att spär information. Förtroendet i relationen mellan patienten och tandläkaren bygger på att patienten kan lita på att den information som lämnas till tandläkaren behandlas på ett korrekt sätt. Det är också viktigt att behörigheten till uppgifterna begränsas till det som är nödvändigt för att varje användare ska kunna fullgöra sin behandling.

Vid elektronisk överföring av patientuppgifter måste det finnas ett gott sekretesskydd för informationen. Det måste också finnas ett skydd för den personliga integriteten när mottagande vårdinstans behandlar uppgifterna. Säkerhetsrutiner, till exempel regelbundna loggkontroller, är viktigt. Fördelarna som ett utlämnande av eller tillgång till uppgifter får måste alltid vägas mot de nackdelar som kan uppkomma.

Gemensam informationsstruktur

Sveriges Tandläkarförbund ser positivt på införandet av en gemensam informationsstruktur. Det är viktigt att uppgifter dokumenteras på ett strukturerat och enhetligt sätt och att terminologin standardiseras. På så sätt undviks informationsöverflöd och det blir lättare för olika vårdgivare och behandlare att ta del av och förstå varandras dokumentation. Det är nödvändigt att tandläkarprofessionen deltar i arbetet med ett nationellt fackspråk.

Forskning och kvalitetsutveckling

I nationella kvalitetsregister samlas patienters personuppgifter och tandhälsodata in i syfte att utveckla och säkra vårdens kvalitet. Tandläkarförbundet ser positivt på nationella kvalitetsregister, men anser att det är viktigt att patienterna får information om att uppgifter samlas in och att säkerheten är hög vid användning av uppgifterna. Patienter ska upplysas om möjligheten att kunna avböja att personuppgifter och hälsodata registreras.

Det är viktigt att tandläkare motiveras till att bidra med data för forskning och kvalitetsutveckling samt till att själva medverka i sådant arbete.

Internationellt perspektiv

Ur ett internationellt perspektiv anser Sveriges Tandläkarförbund att det är viktigt att informationens rörlighet över Europa möjliggörs för att skapa ökad rörlighet för patienterna. Även i detta sammanhang är emellertid beaktande av tillgänglighet, riktighet, enhetlighet, spårbarhet, sekretess och säkerhet av väldigt stor vikt.

SYFTE

Syftet med policyn är att föra fram Sveriges Tandläkarförbunds syn på IT och eHälsa i tandvården. Rätt använt anser Tandläkarförbundet att IT i tandvården kan bidra till förbättrad vård genom ökad patientsäkerhet, ökad delaktighet för patienten samt förbättrade metoder. Tandvårdspersonalens effektivitet kan öka genom tillgång till nödvändig information, att dubbelarbete undviks samt att samsyn underlättas. Samtidigt är det viktigt att beakta aspekter som sekretess och integritet, tillgänglighet, säkerhet och användbarhet.

TANDLÄKARFÖRBUNDETS STRATEGIER

[Att](#) bevaka utvecklingen och aktivt delta i arbetet inom området eHälsa.

[Att](#) bidra med tandläkarnas åsikter i referensgrupper och i kontakter med ansvariga myndigheter.

[Att](#) verka för att alla tandläkare får goda IT-kunskaper under grundutbildningen.

[Att](#) verka för att alla tandläkare får kompetensutveckling inom IT.

REFERENSER

Fahlberg, Gunnar, *Vad säger patientdatalagen om patientjournaler*, Gothia, 2009.

Sveriges läkarförbund, *Läkaren, patienten och IT – Ett policyprogram*, 2004.

Beslut taget: 2012-03-09

Senast reviderad: 2015-04-13

Senast granskad: 2016-03-10